

УДК 343

*Захарченко П. П.**доктор юридичних наук, професор,**професор кафедри історії права та держави**Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

**GEFAHR (НЕБЕЗПЕКА): КРИТИЧНІ ЗАУВАГИ ДО ТАК ЗВАНОВОГО
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ПОСІБНИКА «МАГІСТЕРСЬКА
РОБОТА: ВИМОГИ, ПОРЯДОК, ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ»
І. С. ГРИЦЕНКА ТА Р. С. МЕЛЬНИКА (КИЇВ-ХАРКІВ: ЗОЛОТА
МИЛЯ, 2017. 58 С).**

Жодному сумніву не піддається прагнення будь-якого навчального закладу відродити чи пролонгувати у просторовому вимірі наукові та освітні традиції, що закладаються у підвалини його будівлі з першим каменем. Київський національний університет імені Тараса Шевченка як правонаступник і спадкоємець університету Святого Володимира має їх незлічиму кількість. Збагачені талантами своїх студентів, наповнені неординарністю професорсько-викладацького складу, посилені небайдужою, а подекуди й подвижницькою діяльністю адміністрації, вони сукупно склали той духовний шар, на який накладається здобутий роками та десятиліттями досвід, що забезпечує поступ навчального закладу до вершин освіти, науки, виховання. З перервами і без них у Київському

© Захарченко П. П., 2020

© Національний університет «Острозька академія», 2020

-
- Захарченко П. П. Gefahr (небезпека): критичні зауваги до так званого навчально-методичного посібника «Магістерська робота: вимоги, порядок, підготовка до захисту» І. С. Гриценка та Р. С. Мельника (Київ-Харків: Золота миля, 2017. 58 с). Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2020. № 1(21) : [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2020/n1/20zppzms.pdf>.

національному університеті імені Тараса Шевченка цей процес триває вже понад 185 років.

У висловленому текстологічному вимірі, як історик права, маю намір відродити наукові дискусії між представниками освітнього цеху університету чи факультету для пошуків і вироблення спільних або принаймні близьких позицій і підходів щодо вектору розвитку університетської науки, навчального процесу, методичної роботи, що, власне, і становлять той комплекс завдань, над яким завжди працював професорсько-викладацький колектив. У нинішніх умовах надзвичайного насичення інформаційного простору часто спотвореною, заангажованою, далеко небезсторонньою інформацією, а головне – нефактивним матеріалом, дискусії є свідченням жаги науковців, дослідників, широкого загалу зацікавлених осіб до пізнання справжності, а не бутафорності в науці, методиці, організації навчання. Схожі дискусії неодноразово розгорталися в минулому між професорами, приват-доцентами університету Святого Володимира, за якими спостерігали та активно долучалися не лише колеги по перу, а й студентство.

Роздуми про університетську минувшину навіяло знайомство з розтиражованою на кафедрах юридичного факультету роботою під назвою «Магістерська робота: вимоги, порядок, підготовка до захисту» маститих колег І. С. Гриценка та Р. С. Мельника, що побачила світ у 2017 р. (Рекомендована Вченою радою юридичного факультету 18 вересня 2017 р.). Відтак, маю намір презентувати власні міркування щодо змісту посібника, його наповнення, порядку викладу відповідного матеріалу тощо.

Мета, покладена в основу рецензії, є поліаспектною. Вона передбачає постановку таких питань, які потребують широкої наукової дискусії із

-
- Захарченко П. П. Gefahr (небезпека): критичні зауваги до так званого навчально-методичного посібника «Магістерська робота: вимоги, порядок, підготовка до захисту» І. С. Гриценка та Р. С. Мельника (Київ-Харків: Золота миля, 2017. 58 с). Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2020. № 1(21) : [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2020/n1/20zppzms.pdf>.

залученням до неї представників різноманітних галузей знань. Йдеться про таке:

– Чи потрібно до підготовки такого виду посібників залучати фахівців різноманітних сфер наукової діяльності (теоретиків педагогіки, методики навчання, бібліографістики тощо), чи обмежитися лише фахівцями однієї сфери наукових знань;

– Чи потребує затвердження Вченою радою посібник (підручник), серед членів яких відсутні фахівці у названих вище сферах наукових знань;

– Чи мають бути відгуки рецензентів, якщо робота подається на затвердження Вченої ради, а ніхто із її членів з нею не знайомився;

– Чи можуть називатися вимоги для виконання певних умов правилами (с. 9), якщо вони не спираються на нормативно-правовий матеріал, а лише на рекомендації окремого автора.

Цілком слушним, і він, безперечно, вітається, є намір декана юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка та завідувача однієї із його кафедр виявити, зібрати, узагальнити існуючі практики написання кваліфікаційних робіт та найбільш типові помилки, що допускаються при їхньому написанні. Справді, юридичному факультету та й іншим закладам, що продукують фахівців у сфері юриспруденції, вкрай необхідні добротні методичні роботи, базовані на універсальних здобутках відомих і авторитетних шкіл. Вони знаходяться в тих університетах, які займають лідируючі позиції в різноманітних рейтингах навчальних закладів світу. Саме там і слід, на моє глибоке переконання, запозичувати відповідний досвід, саме туди спрямовувати свій погляд, спілкуватися, брати зразки, переймати та втілювати в діяльність нашого Університету загалом та юридичного факультету зокрема.

-
- Захарченко П. П. Gefahr (небезпека): критичні зауваги до так званого навчально-методичного посібника «Магістерська робота: вимоги, порядок, підготовка до захисту» І. С. Гриценка та Р. С. Мельника (Київ-Харків: Золота миля, 2017. 58 с). Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2020. № 1(21) : [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2020/n1/20zppzms.pdf>.

Дещо іншу дорогу обрали автори рецензованої роботи. Незважаючи на десятки університетів світу, які за власним зізнанням відвідав один із співавторів проекту, передовими для них виявилися методичні розробки українських вчених. Замість лідерів світових рейтингів Массачусетського технологічного інституту, Стенфордського університету (США), Оксфордського та Кембриджського університету (Великобританія) в основу роботи покладені «Методичні рекомендації по написанню магістерської (дипломної) роботи» 2012 р. Української академії банківської справи міста Сум, де юриспруденція не є профільною дисципліною. Жодним чином не ставлячи під сумнів досягнення сумчан у науково-методичній царині, відзначаю, що очільник Центру німецького права Р. Мельник, в якому, за його твердженням, працюють й іноземні фахівці, не знайшов відповідних аналогів і в ФРН, заклади вищої освіти (далі – ЗВО) якої широко представлені у світових і європейських рейтингах кращих навчальних закладів.

Країни із числа членів Європейського Союзу, щоправда, не залишилися без участі свого представника в рецензованій роботі. У мережі Інтернет легко знаходимо роботу італійського медієвіста (авт. – вченого, що вивчає історію середньовіччя), дослідника семіотики (авт. – теорія знаків та знакових систем), лінгвістики, теорії літератури, теорії культури, естетики, моралі та знаного бондознавця (авт. – всього, що пов'язане з Джеймсом Бондом) Умберто Еко, яка в російському та українському перекладах потрапила у всесвітню мережу. Ця інтернетівська знахідка у її російському варіанті відіграла фатальну роль для авторів рецензованих науково-методичних рекомендацій. Не передбачав покійний, що українські умільці адаптують його працю «Как написать дипломную работу. Учебно-методическое пособие» 2003 р., орієнтовану на гуманітарні науки загалом

-
- Захарченко П. П. Gefahr (небезпека): критичні зауваги до так званого навчально-методичного посібника «Магістерська робота: вимоги, порядок, підготовка до захисту» І. С. Гриценка та Р. С. Мельника (Київ-Харків: Золота миля, 2017. 58 с). Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2020. № 1(21) : [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2020/n1/20zppzms.pdf>.

без критичного осмислення та фахової інтерпретації до такої тонкої матерії, як юриспруденція. Не уявляв і я, що можна просто копіювати тексти, забуваючи їх українізувати. Так, на с. 10-11 рецензованої роботи вживається скорочення «Указ. работа», замість українського відповідника «Вказ. праця». На с. 28 упорядники тішать «русский мир» черговим захопленням наших плацдармів та глибоким проникненням в систему вітчизняних наукових цінностей не диверсантами, а, власне, місцевими, коли двічі зазначають, що «анотації мають здійснюватися російською і англійською мовами». Державна мова, на жаль, випала із мовного балансу, передбаченого Конституцією України та її законами.

Сумнівним і некомпетентним є твердження авторів стосовно вибору одного із двох, начебто існуючих, видів магістерської роботи – дослідницького чи компілятивного. Варто навести частину подальшого тексту, щоб відчуті рівень мавпування з російської, що сукупно з сонмом граматичних помилок, може замордувати й психічно врівноваженого. Цитую: «У компілятивній магістерській роботі студент демонструє, що зміг критично опрацювати (авт. – критичне опрацювання) більшу частину існуючої літератури (тобто книг, монографій (авт. – монографія теж книга), наукових статей, присвячених темі роботи) та чітко викласти прочитане, співвідносячи різні (авт. – різноманітні) точки зору, пропонуючи таким чином корисний (?) огляд (авт. – чого?), який не виключено може стати у пригоді (авт. – нагоді) в якості (авт. – як) інформації для більш глибоких досліджень.

Від студента у магістерській роботі не очікується наукове відкриття (авт. – необхідно в родовому відмінку), що передбачає можливість підготовки й компілятивної роботи. Разом із тим (авт. – має бути кома) це не означає, що наукова новизна не може бути присутньою у роботі як така.

-
- Захарченко П. П. Gefahr (небезпека): критичні зауваги до так званого навчально-методичного посібника «Магістерська робота: вимоги, порядок, підготовка до захисту» І. С. Гриценка та Р. С. Мельника (Київ-Харків: Золота миля, 2017. 58 с). Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2020. № 1(21) : [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2020/n1/20zppzms.pdf>.

У разі (авт. – має бути кома) якщо вона є і її положення підтримує (авт. – поділяє) науковий керівник, про це має бути наголошено у вступі до магістерської роботи (авт. – у вступній частині магістерської роботи)». Разючою неграмотністю просякнута і решта тексту аналізованої роботи.

Усупереч сказаному щодо можливості підготовки й компілятивної роботи, на с. 31 виокремлена обов'язкова рубрикація «Новизна отриманих результатів». Яку ж наукову новизну можна запропонувати при підготовці компілятивної магістерської? Відповідь сором'язливо замовчується, бо на неї її не знайдеш. Відповідно до вимог Міністерства освіти щодо захисту кандидатських і докторських дисертацій, в разі відсутності елементів наукової новизни завдання дисертаційної роботи вважаються не виконаними і вона не може бути допущена до захисту. Аналогічна процедура має відбуватися і з магістерською роботою.

Виходячи із викладеного, автори припустилися ще однієї помилки. Вони зловжили терміном «компіляція», не вникнувши в його сутність і зміст. Компіляція є благом для Умберто Еко, який вивчав історію середньовічної Європи (бо правові та історичні джерела вже давно опубліковані), але злом для юридичної науки як загальнотеоретичної, так і галузевої (бо правотворення здійснюється щоденно, воно потребує первинного і публічного роз'яснення).

Під компіляцією (*compilatio* – буквально: крадіжка, грабіж, від лат. *compro* – грабую) розуміють неоригінальний, несамостійний твір, роботу, побудовану на використанні чи поєднанні інших творів. Із буквального перекладу навіть не знайомому з основами кримінального права зрозуміло, що компіляція є явищем небажаним, бо містить у собі елементи злочину. Дуже влучно про неї висловився О. Сичивиця, зазначивши: «Груба, примітивна компіляція, яка зводиться до конгломеративного об'єднання

-
- Захарченко П. П. Gefahr (небезпека): критичні зауваги до так званого навчально-методичного посібника «Магістерська робота: вимоги, порядок, підготовка до захисту» І. С. Гриценка та Р. С. Мельника (Київ-Харків: Золота миля, 2017. 58 с). Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2020. № 1(21) : [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2020/n1/20zppzms.pdf>.

результатів чужих досліджень і думок без належної їх обробки, знаходиться не дуже далеко від звичайного плагіату і може розглядатися як прояв несумлінності в науково-дослідній діяльності або нездатності кваліфіковано її здійснювати» [1, с. 43].

Ідентичне смислове наповнення має й термін «плагіат», що з латинської мови означає «викрадений». Під ним розуміють відтворення або привласнення чужої роботи без посилання на джерело; видавання чужої праці за власну [2, с. 137].

Отже, плагіат і компіляція в науці, а в юридичній насамперед, є явищами неприпустимими, тобто такими, що свідчать про академічну недоброчесність суб'єктів правовідносин у сфері наукової діяльності. Недарма в проєкті Тимчасового положення про «Систему виявлення та запобігання академічного плагіату в текстах працівників та здобувачів освіти в Університеті», нещодавно розробленому в стінах КНУ імені Тараса Шевченка, під пунктом 10.1.2.4 компіляція названа одним із видів академічного плагіату.

Упорядникам так званого навчально-методичного посібника слід пізнавати самим глибше суть понять та категорій, якими давно оперують методики і практики навчальних закладів, а не рекомендувати студентам-магістрам робити те, що в багатьох країнах визнається порушенням особистих немайнових прав авторів, за що передбачені різноманітні види юридичної відповідальності. Україна – не виняток.

Самобутніми, але абсолютно неприйнятними для юридичної науки, є рекомендації, що висловлені на с. 29, де автори рішуче й непохитно обстоюють винятково схоластичну думку, що «назва першого підрозділу магістерської роботи має відповідати першій задачі роботи; назва другого підрозділу – другій задачі і так далі». Важко відтінити правду від вимислу,

-
- Захарченко П. П. Gefahr (небезпека): критичні зауваги до так званого навчально-методичного посібника «Магістерська робота: вимоги, порядок, підготовка до захисту» І. С. Гриценка та Р. С. Мельника (Київ-Харків: Золота миля, 2017. 58 с). Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2020. № 1(21) : [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2020/n1/20zppzms.pdf>.

але у цій частині я вперше зіткнувся з абсолютною некомпетенцією, що може тлумачитися виключно як власні хибні уявлення про зміст однієї із головних рубрикацій магістерської роботи. З досвіду написання таких робіт, що готувалися під моїм науковим керівництвом, зазначу, що елементи наукової новизни дуже рідко присутні в обов'язковому першому розділі, де аналізуються джерела, історіографія, вказуються методи дослідження, актуалізується його емпірична база. Стверджую, що жодного зв'язку між елементами наукової новизни і назвами підрозділів, не простежується. Ба, більше. Вони можуть бути присутніми в окремих підрозділах роботи, не будучи виявленими в їхній більшості. Це аксіома, а не припущення!

На с. 10 упорядники, що мають безпосередньо працювати в студентських аудиторіях, ні сіло не впало поставили під сумнів фізичне та інтелектуальне здоров'я наших студентів. А як інакше пояснити такі откровення: «Не можна писати магістерську роботу за темою, джерельна база для розкриття якої є недосяжна студенту з фізичної чи/та інтелектуальної точки зору». Під час вступу до ЗВО абітурієнти в обов'язковому порядку надають відповідні медичні довідки, а ставши студентами, зміцнюють своє здоров'я систематичними заняттями з фізичної культури, що проводяться в спорткомплексі нашого Університету. А щодо інтелектуального стану студентів, то не хочеться вірити, що вони його втратили після чотирьох років навчання на бакалавраті, адже вступали до нас з найвищими результатами ЗНО в Україні, чим не перестаємо пишатися. Невже так деградувати у процесі навчання? А що ж тоді пропонується навзамін, аби таки «досягнути джерельну базу»? Здається, зрима неокковирність тексту посібника стала наслідком надмірності зловживань гуглівським перекладом.

-
- Захарченко П. П. Gefahr (небезпека): критичні зауваги до так званого навчально-методичного посібника «Магістерська робота: вимоги, порядок, підготовка до захисту» І. С. Гриценка та Р. С. Мельника (Київ-Харків: Золота миля, 2017. 58 с). Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2020. № 1(21) : [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2020/n1/20zppzms.pdf>.

Роботі притаманні й інші недоречності, які на тлі вищевикладеного мають другорядне значення. Проте, керуючись принципом системності та комплексності, не бачу підстав їх оминати і залишати непоміченими. Так, на с. 29 упорядники у чергове проявили свою некомпетентність, вказавши, що обсяг вступу не може перевершувати восьми друкованих аркушів. Якщо в одному друкованому аркуші міститься 22-24 сторінки, то вступна частина не може становити обсяг удвічі більший, ніж сама магістерська робота.

Недоречними і неузгодженими з нормативно-правовим масивом України виглядають рекомендації щодо цитувань іноземних джерел (монографій, статей, документів). Ні теорія, ні вітчизняна практика підготовки дисертаційних чи магістерських робіт не знає випадків, коли би цитати робилися мовами оригіналу, адже законодавство вимагає виклад матеріалу державною (українською) мовою. Автори ж пропонують інший підхід, що не корелюється із ст. 10 Конституції України, де визнається безумовність української мови як державної, ні з національним мовним законодавством як у момент видання посібника, так і нині. «Якщо аналізується іноземний текст (?), то цитати з нього бажано робити мовою оригіналу. До таких цитат можна додавати й переклад у дужках чи у додатках», – необгрунтовано радять автори на с. 18, чим засвідчують свою відокремленість як від методики, так і від науковості.

На кафедрі історії права та держави юридичного факультету навчається аспірант із Китайської Народної Республіки, який не подає цитати китайською мовою із-за невеличкої деталі – відсутності відповідного шрифту на вітчизняній комп'ютерній клавіатурі. Щоб не бути продуцентом не своїх думок, наведу слова спеціаліста: «При цитуванні тексту іноземних джерел цитати слід подавати мовою основного тексту

-
- Захарченко П. П. Gefahr (небезпека): критичні зауваги до так званого навчально-методичного посібника «Магістерська робота: вимоги, порядок, підготовка до захисту» І. С. Гриценка та Р. С. Мельника (Київ-Харків: Золота миля, 2017. 58 с). Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2020. № 1(21) : [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2020/n1/20zppzms.pdf>.

роботи в авторському перекладі» [3, п. 2.8.3]. Такі правила, розроблені українськими вченими, з якими треба глибше ознайомитися і користуватися.

Особливо потішилися б магістри, аби авторам вдалося створити зразок оформлення перекладу цитат іноземною мовою і розмістити його в додатках, продемонструвавши при цьому порядок цитування, спосіб здійснення посилань на літературу, місце розташування перекладеного матеріалу тощо. Певно, упорядники самі зрозуміли абсурдність ситуації і відмовилися від такого наміру.

Непрофесіоналізм і нефаховість виявили І. Гриценко і Р. Мельник, описуючи роботу з бібліотечним фондом. Складається стійке враження, що автори забули дорогу до бібліотеки, якщо до нині вважають, що в Науковій бібліотеці імені М. Максимовича продовжують працювати бібліотекарі (с.16). Там працюють бібліографи, тобто фахівці, які готують бібліографічну інформацію (авт. – інформація про документ, необхідна для його ідентифікації та використання) та надають її користувачам бібліотеки, а бібліографія – це наукова галузь, що займається виявленням, обліком і систематизацією друкованих творів художньої літератури й літературознавства.

Не просунулися далі у своїй науковій та професійній придатності упорядники й тоді, коли у так званому посібнику зазначають, що «оформлення посилань на використані джерела шляхом проставлення у тексті магістерської роботи квадратних дужок, наприклад [1, с. 32], не допускається».

Відповідно до ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання», що в Україні набув чинності з 1 липня 2016 р., яким встановлені види посилань,

-
- Захарченко П. П. Gefahr (небезпека): критичні зауваги до так званого навчально-методичного посібника «Магістерська робота: вимоги, порядок, підготовка до захисту» І. С. Гриценка та Р. С. Мельника (Київ-Харків: Золота миля, 2017. 58 с). Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2020. № 1(21) : [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2020/n1/20zppzms.pdf>.

правила та особливості їхнього складання і розміщування у документах стверджує, що саме та форма посилань, що заперечується І. Гриценком і Р. Мельником, і є правильною.

Подані упорядниками зразки оформлення літератури також застаріли і не відповідають вимогам відповідних нормативних документів. Так, рекомендоване авторами посилання на журнальну статтю Рекша А. Сучасний стан правового регулювання заохочення державних службовців / А. Рекша // Публічне право. – 2013. – № 3 (11). – С. 217-225 за названим ДСТУ 8302:2015 вийшло з наукового обігу і не може бути рекомендованим для застосування в магістерських роботах. Читаємо, «у бібліографічних посиланнях на складник документа у формі аналітичного бібліографічного опису розділовий знак «дві навіскіні риски» («//») можна замінити крапкою, а відомості про документ (його назву), в якому розміщено складник, виділяти шрифтом (наприклад, курсивом)».

На с. 6 автори апелюють до законів логіки, дотримання яких, мовляв, є «обов'язковою вимогою, що висувається до усіх магістерських робіт незалежно від їх характеру». Цілком поділяю думку своїх колег по педагогічному ремеслу, адже впродовж багатьох віків вона була та й є обов'язковим елементом європейської освіти, що закладає підвалини правильного мислення. А як воно потрібно юристам у будь-якій сфері їхньої майбутньої професійної діяльності! Як практик у минулому категорично це засвідчую. Унікальність ситуації на юридичному факультеті КНУ імені Тараса Шевченка полягає у тому, що він відмовився від вивчення повноцінного курсу логіки, позбавивши студентів можливості опанувати культуру мислення на рівні опосередкованого і узагальнюючого відображення дійсності, яке здійснюється в логічних

-
- Захарченко П. П. Gefahr (небезпека): критичні зауваги до так званого навчально-методичного посібника «Магістерська робота: вимоги, порядок, підготовка до захисту» І. С. Гриценка та Р. С. Мельника (Київ-Харків: Золота миля, 2017. 58 с). Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2020. № 1(21) : [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2020/n1/20zppzms.pdf>.

формах понять, суджень, умовиводів. Вважаю, такі кроки непродуманими, що несуть незворотні втрати системі юридичної освіти.

Ігнорування логіки як складової філософської науки (авт. – досліджує найзагальніші явища світу) спричинило до відсутності в переліку основних методів наукового пізнання однієї із трьох існуючих груп методів пізнання (с. 31). Йдеться про філософські або універсальні методи, без яких підготовка магістерської (кандидатської, докторської) роботи є не можливою, адже саме вони визначають найбільш загальні результати дослідження, його генеральну лінію. Можливо, хтось і вважає, що магістерська може бути завершеною і повноцінною без застосування діалектичного, аналітичного, герменевтичного чи феноменологічного методу, але ніхто із наукових керівників таких робіт, з цим категорично не погодиться.

Тим, хто брався в минулому або в майбутньому планує готувати посібники з методики окремо взятої навчальної дисципліни слід пам'ятати, що вона є педагогічною наукою, а не безсистемним, схоластичним набором певних рекомендацій, пов'язаність яких одна з одною є дуже суперечливою. Методика конкретної навчальної дисципліни, що вивчається, у тому числі й на юридичному факультеті, досліджує зміст навчального предмета, психологічні механізми засвоєння знань, розвиток мислення, формування світогляду. Вона глибоко пов'язана з базовою наукою і відображає особливості її змісту й методів дослідження. «Будь-які способи поставити під сумнів методику як науку гальмують її розвиток і завдають непоправної шкоди системі освіти», – вказує академік С. Гончаренко [4, с. 258]. Поверхове ставлення до методики як науки може призвести до плачевних результатів. Підтвердженнь цьому – достатньо.

-
- Захарченко П. П. Gefahr (небезпека): критичні зауваги до так званого навчально-методичного посібника «Магістерська робота: вимоги, порядок, підготовка до захисту» І. С. Гриценка та Р. С. Мельника (Київ-Харків: Золота миля, 2017. 58 с). Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2020. № 1(21) : [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2020/n1/20zppzms.pdf>.

Хочеться по-дружньому порекомендувати шановним співавторам не виходити зі своєю працею поки що на міжнародний рівень, відмовитися від природного прагнення видати її в перекладі німецькою чи іншими мовами Європейського Союзу (якщо таке є), бо її розповсюдження завдасть непоправної шкоди іміджу давно визнаного освітнього центру України та Східної Європи. Поява так званого навчально-методичного посібника в такому вигляді може відкинути український ЗВО, що набував своєї наукової потуги впродовж двох століть, у тому числі й у рейтингах кращих вузів світу [5], далеко за обрій першої їхньої тисячі. Численний науково-педагогічний колектив Університету працює якраз у зворотному напрямку – на розширення меж освітнього простору і утвердження його успішної ходи у межах здійсненого Україною європейського вибору.

Висловлені мною критичні зауваги мають стати майданчиком для наукових дискусій, котрі спрямовані на повернення відкритості, гласності, публічності в академічному середовищі Університету, що неодмінно надасть другого дихання узвичаєним і новаторським прийомам, формам та методам організації наукової, навчальної, методичної роботи на юридичному факультеті і не тільки.

Список використаних джерел

1. Сичивиця О. Авторство і псевдоавторство в науці. Стаття друга. Плагіат і плагіатори. Соціогуманітарні проблеми людини. 2008. № 3. С. 39-47. http://nbuv.gov.ua/UJRN/spl_2008_3_7.
2. Рижко Олена. Поняття, види, класифікації плагіату. Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника. 2016. № 8. С. 134-150.

▪ Захарченко П. П. Gefahr (небезпека): критичні зауваги до так званого навчально-методичного посібника «Магістерська робота: вимоги, порядок, підготовка до захисту» І. С. Гриценка та Р. С. Мельника (Київ-Харків: Золота миля, 2017. 58 с). Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2020. № 1(21) : [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2020/n1/20zppzms.pdf>.

3. Кудінов І. О. Основи наукового цитування. [www.donnu.edu.ua > wp-content > uploads > sites > 2019/08 > Kudin](http://www.donnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/2019/08/Kudin). (дата звернення: 29.01.2020).

4. Гончаренко С. У. Методика як наука. Розвиток педагогічної і психологічної науки в Україні 1992-2002. Збірник наукових праць до 10-річчя АПН України / Академія педагогічних наук України. Частина 1. Харків: ОВС, 2002. С. 250-258.

5. 6 українських вишів у світовому рейтингу університетів. [life.pravda.com.ua > society > 2019/09/12](http://life.pravda.com.ua/society/2019/09/12). (дата звернення: 30.01.2020).

-
- Захарченко П. П. Gefahr (небезпека): критичні зауваги до так званого навчально-методичного посібника «Магістерська робота: вимоги, порядок, підготовка до захисту» І. С. Гриценка та Р. С. Мельника (Київ-Харків: Золота миля, 2017. 58 с). Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2020. № 1(21) : [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2020/n1/20zppzms.pdf>.